

Кротки и човѣчни личности

Ражда се въ всички домове — отъ селската хижа до царския палатъ. Всички тѣ усилия на възпитатели да изкова тѣхъ силни, неустрашими и храбри бойци, се разбиватъ на прахъ предъ нѣкакво предопредѣление, което ги прави противници на всѣка упорита външна борба.

Това сѣ личности съ миренъ и тихъ характеръ. Никога човѣкъ нѣма да чуе гласа имъ въ свада съ други хора, защото тѣ винаги отстъпватъ и мирътъ, ако е нарушенъ, бързо се възстановява. Това сѣ човѣци, които се притичватъ всѣкому на помощъ, сѣкаш не могатъ да живѣятъ, ако не жертвуватъ време, сили, здраве и животъ за другитѣ.

Това сѣ обикновено личности, които не желаятъ никога да бждатъ първи, а най-често стоятъ последни. Ако хората разбератъ, че сѣ способни и ги избуа въ предни редици при общественитѣ работи, то тѣ се чувствуватъ винаги не на мѣстото си, стеснителни, свити, загубени, и скоро се връщатъ обратно.

Тѣ се стремятъ да не печелятъ много, а ако и въпрѣки тѣхното желание имъ провърви, прѣскаятъ срѣдствата си за другитѣ, защото не сѣ скъпощници и не ценятъ паритѣ, освенъ като срѣдство да се вършатъ добри дѣла съ тѣхъ.

Не желаятъ власт, не я търсятъ и дори бѣгатъ отъ нея. Но ако ги направятъ началници, никой не ги чувствува като такива, а като братя, които се грижатъ за своитѣ по-малки братчета.

Никога не парадиратъ съ своитѣ знания. Дори когато сѣ хора на науката не подчертаватъ това и може да се срѣднатъ съ най-простия човѣкъ, безъ последниятъ да се почувствува униженъ, че е невежа и безъ да разбере, че е говорилъ съ ученъ. Даряватъ своитѣ знания съ пълни шепи на другитѣ, безъ да дирятъ отплата.

Не гонятъ и известностъ. Затова не ги познаватъ дори собственитѣ имъ съграждани. А ако дѣлата имъ крещатъ, тѣ систематически ги посыпа съ прахъ, за да не блестятъ и дразнятъ хорскитѣ очи.

Кроткитѣ личности спѣватъ гру-

КАКЪВЪ ТРѢБВА ДА БЪДЕ СЪВРЕМЕННИЯТЪ ФИЛМЪ

Нашето революционно време, което не търпи полумѣрки и полуубеждения, а засѣга повелително и сериозно всички области на човѣшкия културенъ и материаленъ животъ, изисква, щото и филма, като единственъ неговъ най-чувствителенъ барометъръ, да изобрази всичкитѣ ония въпроси — загадки, които то поражда. За това при избора на филмовия материалъ, режисьорътъ трѣбва да съблюдава въдълбочаване, търсене максимума съдържание отъ човѣшки ценности. Така че на филмътъ като най-смѣлъ обществено отговоренъ изразителъ, му се налага, щото темитѣ, които то третира, да сѣ дочути и взети отъ действителността, да сѣ преживѣни съ хиляди пѣти, за да сѣ истински. Оттукъ и мисълта, че той трѣбва да бжде неумолимъ сѣдия, който въ всѣко време да открива и отдѣля истината отъ лъжата; да не бжде обектъ на безбожна търговия и дневни ефекти или жертва на безкрупулната реклама, а изворъ на културни постижения и преди всичко изкуство. Само тогава, когато сѣ свързани умѣло и съразмѣрно съдържателната възбуда на едно вещество съ добросъвестния душевенъ образъ, филмътъ може да се повдигне на височината на изкуството. А изкуст-

битѣ борби онемотворяватъ ги, и вмѣкватъ човѣщина въ отчуждения между отдѣлнитѣ хора. Тѣ, може би, носятъ любовта къмъ човѣка и я правятъ осезаема реалностъ срѣдъ стихийнитѣ сили на разрушението. Поради това тѣхъ не ги обичатъ всички ония, въ които борбата за съществуване се проявява по грубъ и близъкъ до животинскитѣ инстинкти начинъ. И ги гонятъ поѣтъ много жестоко. Затова тѣ ставатъ жертва на своитѣ миролюбивни настроения макаръ цѣлъ животъ да работятъ за другитѣ. Поради това си отиватъ отъ живота неразбрани и огорчени отъ лошата сѣдба и лошитѣ отношения на хората.

Александъръ М. Герасковъ

вото въ филма се състои въ това, да се представи художествено и да се превъплоти предъ човѣка живота на човѣцитѣ. Всичко това се налага на филма да го притежава, за да бжде той изкуство, а не проста художествена фотография.

Филмътъ, който се роди следствие на напредналата европейска индустриализация и желанието да се обезсмърти образа и играта на артиста, до известна степенъ отчужди публиката отъ театъра, като я тласна съ неимоверна сила къмъ залитѣ на кино-зазеденията. И стана така, че филмътъ се вмѣкна до толкова въ живота на човѣка, щото днесъ той е една необходима културна нужда. Това е вследствие на неговия демократиченъ характеръ, който изхожда отъ факта, че той отрази по-плѣтно, цѣлостно и по-правдиво живота; че освободи зрителя отъ условноститѣ на театъра: вкамененото сценично пространство, единствата, липсата на четвърта сцена, декоритѣ и неподвижната зрителна точка на публиката; че въ замѣна на пълния съ театралности диалогъ и съ допотопна поза на игра, даде жива и убедителна (макаръ и металична) речъ и игра, която съ своята естественостъ и простота дава пълна и цѣлостна илюзия; че отхвърли и прѣзрѣ театралната рутина, изразитѣ на духовенъ мързель и немощъ; че освободи публиката отъ парадната атмосфера на театъра, а въ замѣна на това и даде простата и приветлива обстановка на кино-зазеденията. Тия му превъзходства предъ театъра станаха причина, както казахме, щото публиката да го обича и посещава.

Наистина, върна е мисълта, че отъ публиката не трѣбва да се изисква много, благодарение на нейното разнoliko единство, което сѣщо грѣши, но сѣщо е върно, че не трѣбва да се допуска, щото тя, следъ като гледа даденъ филмъ, единодушно да аплати съ едно досадно чув-

ство на блудкавостъ и негодувание. Тя винаги трѣбва да бжде морално задоволена. Нейното чувство на естественостъ и правдоподобностъ не трѣбва да се претѣпява, а напротивъ, да се активизира и развие. Ето защо нашето ново време не трѣбва да позволи съществуването на т. н. ефекти на дребно въ филма, тѣй много характерни за филмитѣ-еднодневки. Това се отнася за ония несериозни филми, които, като рожба на гешефъта, убиватъ всичко будно и трезво у човѣка. При тѣхъ нѣма изкуство, както при бездарнитѣ вестникарски романи. А филмътъ трѣбва да дѣлба сърдцето и оставя въ дѣлбока и трайна размисль ума. Това именно непосредно въздействие го прави по-възприемчивъ отъ публиката, къмъ което трѣбва да се стреми всѣки режисьоръ. Иначе каква полза отъ посрѣдственитѣ шлагерни филми!?

Редицата отъ филми на режисьора Файтъ Харланъ: Безсмъртното сърдце, Владетельтъ, Изгрѣвъ, Юда Зюстъ; на Густавъ Учички: Майчина любовъ, Бѣжанци и Дѣщерята на пощалиона; на Хансъ Шайнхофъ: Робертъ Кохъ и Омъ Крюгеръ; на Геза фонъ Болвари: Юлика и Сѣдба; на Вили Форстъ: Оперета и Виенска кръвъ; на Д-ръ Харалдъ Браунъ: Между небето и земята и др. — сѣ истински шедевори не само на своитѣ режисьори и артисти, но и на свѣтовното филмово творчество. Тѣ разкриватъ многоликата човѣшка душа и необхватния човѣшки животъ и носятъ неповторими човѣшки ценности. Тия филми, по сюжети, взети отъ действителността, сѣ здравитѣ предпоставки, които отъ сега даватъ възможностъ, щото черна-бѣлото филмово изкуство да съществува отъ вътре навънъ, за да може да достигне до онова положение, което ще позволи да се сложатъ и цѣтветъ въ негова служба. Тогава ще имаме вече едно чисто, жизнено, достовѣрно и ясно изкуство. Но и въ тая насока се работи трѣскаво

и неуморно. Понастоящемъ у насъ се върти цѣлния филмъ на Файтъ Харланъ — Златниятъ градъ, който е значителна крачка напредъ и показва необходимата наложителностъ на цѣтветъ въ филма.

Редомъ съ подобряването на филма върви и възпитанието на публиката. Добритѣ филми трѣбва да я научатъ да не е доволна, когато въ даденъ филмъ е разкрита една повърхностна достовѣрностъ; да не се увлича само отъ развитието на фабулата, а да следи играта на артиститѣ и сѣчината на моменитѣ; да не цени филмътъ по рекламираното превъзходство и пророчливостъ на този или на онзи режисьоръ.

За да имаме напълно художествено и композиционно обмисленъ филмъ, нужна е жизнена правда въ игра и сценарий. Често пѣти се случва следното: играта е неповторима, артиста дава ценни емоции и преживѣвания, но той като че ли е все пакъ една бездушна марionетка, чиито конци ние безспорно ще търсимъ или въ рѣцетѣ на режисьора или въ бездарно написаното сценарий. Този артистъ, жертва на горепосоченитѣ два фактора, като че ли е лишень отъ чувството на самостоятелно съществуване. Той извършва редица постѣпки, безъ обаче да се прояви като човѣкъ съ воля и аналитиченъ умъ; действува на-право, безъ да прѣцени дадени ситуации и събития, така, че дори и най-непросвѣтления зритель неволно ще съзре задъ него нѣкой другъ, отъ чиято воля той зависи.

Отъ всичко казано до тукъ се разумѣва, че ние смѣтаме, какво, съвременниятъ филмъ трѣбва преди всичко да бжде изкуство. Следъ това му се налага, като продуктъ на нашето ново време, да отрази съ една неповторима епична широта неговитѣ героични вълнения, така, че да даде и той своята подкрепа на новото, което иде.

Радой Козаровъ

Панчо Михайловъ

Звезди

Бѣхъ командированъ само за нѣколко дни въ балканското селце Д. Съ каква радостъ отивахъ натамъ, и съ какви жадни очи поглеждахъ наоколо, защото пролѣтъта надничаеше презъ всичкитѣ клончета на разцѣфналитѣ дървета, храсти и ливади и единъ непрекъснатъ невидимъ потокъ отъ свежъ ароматъ се лѣеше по пѣтя. Дълбоко вѣдхвахъ планинскитѣ сутринни въздухъ и благославяхъ небето — ясното, чисто и безгранично проснало се надъ мене южно небе.

Каручката — лека, тѣсна и наскоро боядисана въ синьо, се покачваше бавно, колелата пѣха странно и на пресечки и каручаря седнахъ отпредъ, съ накривена надъ дѣското ухо шапка, пѣше, като удържахъ отъ време на време по навикъ съ камшика си по конетѣ.

Отминавахме набуяли ниви, проснахъ се до билото на планината, като зелени килими, храсти отъ шипки, които така бѣха свързани помежду си, че отдалече изглеждаха като една огромна роза; отминавахме поточета, пѣнестни и игриви; съ мѣтна ледено студена вода, която идеше нѣкъде отъ височината и повличаше съ себе си наскоро разтопилия се снѣгъ; отминавахме коначки, наредени една задъ друга съ запрятнати ржави, съ бѣли забръдки, изъ подъ които поглеждаха засмѣни безъгрижни очи; отминавахме ливади, по които свободно и безъ страхъ се разхождаха царствено изправени шѣркели; отминавахме стада отъ овце, съ малки бѣли като снѣгъ агънца, кози, крави и коне, нѣкои отъ които бѣха съ прилѣпени предни крака, така, че смѣшно подскачаха, за да се придвижатъ отъ едно мѣсто на друго; отминавахме сѣдитѣ овчарски кучета, лежаче полег-

нали отстрана на пѣтя и ни изглеждаха съ безразличие на добри пазачи.

Каручката се катереше все нагоре и нагоре по криволичещия каменивъ пѣтъ. Конетѣ отъ умората прѣхъха, клатухаха насамъ-натамъ глави. Камшика вече по-често играеше по гърбоветѣ имъ. Тукъ-тамъ отъ кѣшичкитѣ се издигахъ право нагоре къмъ небето като жертвеникъ сивъ стълбъ отъ димъ. Роякъ деца съ непоносими писъци се гонѣха на поляната. Като ни забелязаха изведнѣжъ, като по заповѣдъ прекъснаха играта си и се наредиха край пѣтя, за да ни посрещнатъ. Едни гологлави и мръсни козируваха, а други отчаяно протѣаха ръце за подаяние.

Селото бѣше голямо, съ разхвърляни безъ редъ по билото кѣшички, въ широки дворове, съ низки оградѣ отъ камъни, живъ плетъ или бодливъ сѣчки. Рѣка протичаше по сѣдата и на завои при дѣлбокото нѣколко възстари жени отупаха съ бухалки платно. Наблизо се кѣпѣха патици.

Настанихъ се въ една кѣшичка край селото — чиста, варосана, съ голѣмо оводна градина въ дѣното, на която бѣха наредени десетина стари остро-върхи кошери.

Слънцето печеше и хвърляше една силна сѣнка отъ високитѣ дървета, слави се обаждаха нѣкъде отъ гѣжаста, пчели се движеха, жужеха и съ това правѣха още по-нагорещенъ въздухъ. А долу земята бѣше цѣлата покрита съ нападателитѣ презъ нощта бѣли и розови цѣвтчета.

Можеше човѣкъ тукъ да прекара съ часове опияненъ, неподвижно заста-налъ срѣдъ красотата на многото разцѣфнали дървета и неизмѣримата тишина на голѣмий дворъ.

Привечеръ често си почивахъ така поседналъ на едно ниско трикрако столче и отъ високо наблюдавахъ какъ бавно и тържествено се скривахъ слънцето задъ далечнитѣ планини, засби-

колено като съ корона отъ жълти и червени нагояещи облаци, които дълго следъ това даваха мекѣ и приятни отражения на небето, вече на другия край, станало виолетово тъмно и съ една звезда, ярко изрисувана и напомняща за нощта, наблюдавахъ какъ уморенитѣ и почернѣли отъ прахъ селяни се прибираха отъ къра съ кола или пешъ, подкарайки предъ себе си съ ситни удари на прѣчка нѣкое измѣр-шавало презъ зимата добиче или на групи по десетина души съ пѣсни и шѣги, придружавани отъ черната върволица на добитѣка, съ една смѣсца отъ мучение и звънъ на хлопотари.

По-късно минавахъ момитѣ боси съ кобилицѣ на рамо къмъ чешмата, която презъ три камени чучура изливаше вода на боля. Високитѣ безгриженъ смѣхъ и хоровитѣ имъ протяжни подвиквания долитаха до мене. Това бѣше най-хубавия частъ отъ денятъ.

II

На връщане една отъ тѣхъ често се спираше задъ оградата и нѣщо дълго разговаряше съ моята хазѣйка. Отъ време на време се понадагаше на прѣсти и закъчили отпаваше погледа си къмъ мене. Какви голѣми черни и умни очи имаше тя! По-късно ужъ за мѣло оставаше менитѣ на земята и нетърпеливо оправаше кърпата на главата си. И говореше непрестанно за всичко, каквото е видѣла и чула презъ денятъ по къра и въ селото, че стария Шинко преди два часа се е чушилъ крака, че Бучката е взелъ отъ чужда нива и сега зле ще си изпати, че Слива кривоугледата пошее се открад-нала отъ сламата на Ничови, че сѣ арестували Петканчиния синъ и го завели въ града, а какви чудни пен-дари си е купила Дзинната внука, и чули за кого ще се омжи Пена, до-като накрая — може би уморена отъ многото приказки, припряно пристѣ-

гаше колана и понамѣстваше отново кобилицата на рамото си:

— Ухъ, мари булю, закѣснѣхъ... запрѣкавахъ се... това не си харесвамъ, да не отворя веднѣжъ уста... знамъ си, ела и спри... воденица... тракъ, тракъ... Знамъ си, ще ми се каратъ въ кѣщи, — извикваше тя високо, привидно уплашена, за да я чуя. И пакъ се понадагаше на прѣсти.

— Пакъ намина утре... каква си ма... съ тебе по-леко минава времето, като че крила има...

— Ше мина... само ако сколасамъ...

— Защо да не сколасашъ?

— Ухъ, не знаешъ ти... каква работа ме чака... явила се е главата ми.

— Ами, работи!

— Царевичката ни остана...

— Че какъснѣхъ май съ нея... ти до като се наганишъ и... сушата дошла...

— Какво да правя, булю, нѣма да се разкасамъ на четирѣ... я на тозъ да помогна, на ония... и нашето остана...

— Ше дойда тогава да ти помогна...

— Ела, пакъ на вършитбата ще ти го върна... Нами знаешъ, като лани.

— Лесно...

има доста време, да сме живи и здрави...

до тогава може и земята да се обърне...

— Ами!

Все повече и повече падаше нощта. Сѣнкитѣ се удѣлжаваха, сливаха въ едно и покриваха земята. Звездитѣ ставаха все по-гѣсти и накрая се показа и млѣнния пѣтъ.

Една звезда се търкула: бѣлата опашка се проточи надолу и угасна, слѣ се съ дѣлбоката тъмнина на небето. Дветѣ жени уплашено загледаха натамъ и едновременно се прекръстиха.

— Нѣкой е умрѣлъ презъ денестъ, — тихо проговори хазѣйката.

— Азъ пакъ, да ти кажа, булю, не вървамъ въ това — вързати момата.

— Може и да не вързати, но така сѣ... още отъ старо време хората го

знаятъ и го разправятъ... отъ уста на уста... се прѣлава то... А ти може и да не вързати... Такива дяволи като тебе сѣ за ада... ами. А азъ знамъ, всѣки си има по една звезда тамъ горе на небето. Колкото хора, толкова и звезди... не можъ ги преброи... Тя, звездата, гледа отъ горе, отъ високото, пази го отъ злитѣ духове... закрила душата му... До като събѣти тя и човѣка живѣе, добрува... Радва се на живота и... другитѣ.

— А тия които страдатъ?

— Тѣ сѣ грѣшили и изкупватъ грѣха си... За тѣхъ е друго... Но за праведнитѣ казвамъ... звездата имъ чертае земния пѣтъ, дава имъ-радости, обичъ, до като се свършатъ днитѣ на човѣка и звездата му закрилица се откаже отъ мѣстото си, полети и падне въ дѣното на мрака. Значи, свърши се съ него и съ други, и съ трети... като тая вечеръ...

— Богъ да го прости! Миръ да е на душата му... още веднѣжъ се прекръсти момата.

— Богъ да го прости...! — машинало повтори хазѣйката и продължи съ повишенъ тонъ. — А презъ войната какво бѣше, ти казвамъ, като дѣждъ падаха звездитѣ... ами, тогава загинаха много... ти си била дете... не помнишъ.

— Може... а ти булю, ти можешъ ли ми каза това... знае ли човѣкъ?

— Ко?

— Това... звездата си...

— Грѣшно било отъ Бога да се знае... опитали се нѣкои, но зле сѣ си изпатили... едни полудѣли, а на други отъ ядъ се е пуквало сърдцето имъ... Грѣшно било, казватъ — и гла-советѣ имъ още повече се спотаиха.

Набързо се сбoguаха, безъ да споменатъ за утрешната срѣща и момата тихо отиде.

Б. МАРКОВАНСКИ

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичник за литература, изкуство, наука и обществен живот

Всичко да се изпраща на адрес: ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ,
ул. Оборище, № 6—Варна. Суми чрез пощенска чекова сметка 7941
брой 2 лева

АКТЬОРЪТЪ

на Иванъ Димовъ, актьоръ при Народ-
ния театър въ София

Господа съдии, преди да от-
говоря на въпроса ви, дали
съм доволен от присъдата,
която произнесохте, азъ же-
лая да узная кои сте вие и
кой ви е облякъл въ одеж-
дът на съдници.

Отъ сътворението на света
до днесъ, вашитъ литератур-
ни съдилища поставятъ на
подсъдимата скамейка най-го-
лемиятъ предсметител на
човешката мисъл.

Вашитъ удари забиха гво-
зден въ ржцетъ на Сократъ и
му поднесоха чашата съ от-
рова, затова, че смъкналъ мас-
ката на лъжата и е проповъд-
валъ истината. Сжщата тази
участъ сполетя и Есхилъ, кой-
то посвѣта своя Прометей
да открадне огънъ отъ небо-
то и да го раздаде на човъ-
ците.

Вие изградихте смъртна
присъда и срещу Софокълъ, по-
късно създаде покръстелна-
та трагедия за злощастния
владелецъ Едилъ царъ. Отро-
нитъ стрели на вашитъ при-
сжди проникнаха и въ клет-
ките на най-дълбокия умъ, кой-
то квартируваше въ черепа на
Платонъ.

Вашитъ сдѣбни решения,
построени противъ Данте, ге-
ния на Италия, който отведе
всички пороци и прегръщения
въ подземния съдъ на страш-
ния Миносъ, ще останатъ въ
историята за образци на глу-
постта.

Агентитъ на вашата инкви-
зиция оковаха въ вериги класи-
цизмът на Франция Корнейлъ,
Расинъ и Молиеръ и ги подло-
жиха на нечувани жестокос-
ти и страдания. Вие изпра-
тихте на гилотината Вол-
теръ, Русо, Викторъ Юго и
редица други, които завещаха
на човечеството най-великитъ
наметници на художествена-
та литература.

Да, господа съдии, по ваше
искане, оржжето на този
съдъ бѣше насочено срещу без-
смъртния синъ на Испания Сер-
вантесъ, защото изпрати своя
Донъ Кихотъ да се бори срещу
рицарската литература, която
е наводнила родината му.

Пастахитъ на вашия кражъ
заостриха брадвичи, за да
смъкнатъ отъ раменетъ кра-
сивата глава на Байронъ. Тъ се
опитаха да унищожатъ и ба-
щата на световната траге-
дия Шекспиръ, бисеритъ на
който ще излъчватъ светли-

нитъ си и въ мръка на въко-
ветъ.

Вашата жестокост и ос-
тѣвление се превърнаха въ буря,
която помита всички избра-
ници на човечеството, които
се движатъ въ божествената
градина на световнитъ умо-
творения.

Вие не пощадихте и патри-
арха на нѣмската поезия Го-
те, създателя на вѣчния Фа-
устъ. Сдѣбната ви гвардия
отведе до стената Шилеръ и
го разстреля, защото въоръ-
жилъ своитъ разбойници и ги
изпратилъ противъ сжеству-
ващиятъ тогава държавенъ и
общественъ редъ.

Азъ се гнуся отъ вашитъ
присъди, които подхвърлиха
на гавра и присмѣхъ най-свѣт-
литъ имена въ историята на
художественитъ литератур-
ни ценности.

Вашитъ кинжали се заби-
ваха и въ гърдитъ на Талма,
Молиеръ, Кинъ, Моиси, Сара
Бернаръ, Елеонора Дузе, Йен-
сенъ, Щаляпинъ, Станислав-
ски, Качаловъ и много други
мои братя и сестри, които
раздадоха себе си, за да про-
свѣтаватъ невежеството по
земята.

Да, господи прокуроръ, вие
искате и моята смъртъ, за-
щото споредъ васъ незаслуже-
но съм се наметналъ съ ман-
тията на Хамлетъ и препас-
салъ надъ безрота шпозата
на датския принцъ. Азъ играхъ
Хамлетъ така, както го раз-
бирамъ и както ми бѣше вну-
шенъ отъ главния режисьоръ.
Въ нашия театъръ сжеству-
ва редъ и дисциплина, които
строго се спазватъ отъ всички
актьори. Азъ протестирамъ
най-енергично противъ вашата
присъда, защото е смѣшна и
глупава.

За да бъдете достойни кри-
тици на интерпретаторитъ
на Шекспиръ, необходимо е да
проникнете дълбоко въ всяка
гънка на неговата душа! Да
изследвате умъла ритма на
неговия пулсъ и да подложите
на анализа всяка клетка на
неговия гений. За съжаление
постинитъ мозъци на вашия
съставъ не сж въ състояние да
се справятъ съ огромната ра-
бота, съ която сж се заели.

Полицай, отведете ме при
тѣхнитъ жертви, които спо-
койно се разхождатъ въ пан-
теона на безсмъртнитъ.

Василъ К. Тотевъ

Прегледъ на детската периодична книжнина у насъ

Детската книжнина въ България стои
на една завидна височина. Трѣбва да се
радваме, че за нашитъ, българскитъ
дѣца, се грижатъ даровити писатели и
културни издатели.

Ще се опитаме сега да направимъ
единъ прегледъ на всички периодични
издания за дѣца, които излизатъ пона-
стоящемъ у насъ. Ще ги наредимъ по
възраст и ще се помѣчимъ да бъдемъ
най-безпристрастни.

Ще почнемъ съ сп. *Светулка* —
най-старото списание за дѣца. Сжще-
ствувало вече 38 години непрекъснато.
Редактира се отъ винаги жизнерадо-
стния старъ писателъ и бившъ учи-
тель Александъръ Спасовъ. Списание
Светулка е подхранвало може би
голяма част и отъ днешнитъ наши
големи писатели. Прѣзъ настоящата го-
дина списанието е въ чувствителенъ
възходъ.

На второ мѣсто (сжществувало 28
години) идва сп. *Детска радостъ*,
за което съ право може да се каже,
признаватъ го това всички, че е най-
хубавото детско списание. А това е
много естествено, защото неговъ ре-
дакторъ отъ край време е Ранъ Боси-
лскъ — най-популярния, най-общия
български детски писател. Въ това
списание сътрудничатъ най-виднитъ
наши поети и писатели. Разбира се
голямъ дялъ за напредъка на Детска
радостъ се пада и на книгоиздате-
лство Хемусъ, което не жали срѣдства
и всѣкакви други възможности за
уреждане на му.

Отъ 22 години насамъ българскитъ
дѣца пиятъ съ жадни засѣхнали уста
и отъ изворитъ на *Детски светъ*,
чийто редакторъ е видния писателъ
Стилианъ Чилингировъ, подпомаганъ
отъ Златка Чолакова и Христо Спасовски.
Детски светъ има свое заслужено
мѣсто въ нашата детска книжнина. И
новиятъ му издатель Добромиръ Чи-
лингировъ е почналъ отглеждането му
съ истинска любовъ.

Въ този прегледъ ще кажемъ нѣ-
колко думи и за списанието *Вънѣкъ*,
макаръ че е за юноши и младежи. То
е едно отъ най-сериознитъ издания.
Наредъ съ Детска радостъ стои на
челно мѣсто въ периодичната ни книж-
нина. Вънѣкъ се следи съ най-голямъ
интересъ и отъ възрастнитъ. Неговъ
уредникъ е Минко Геновъ.

Въздржатели е вестникъ, но
нѣма да разграничаваме изданията
по външенъ видъ. И затова го поста-
вяме на това мѣсто. То живѣе и учи
българскитъ дѣца на трезвостъ вече
отъ 16 години. Родено нѣкъде въ про-
винцията, то сега е щастливо, че води
сжществуванието си въ столицата. Ло-
шото за Въздржатели е това, че
много често се мѣнятъ редакторитъ му.
И затова често се мѣни и физионо-
мията на вестника. Но това все пакъ
не е толкова голяма грѣшка въ срав-
нение съ следната: особено сегашнитъ
му редактори гледатъ винаги да помѣ-
стятъ въ всѣки брой поне по две свои
работи и то винаги на предно мѣсто.
Безъ да се държи смѣтка, че вестника
е органъ на една организация, идеенъ
е, и че той принадлежи следователно
на всички негови съидейци.

Другарче е списание на младитъ,
на новитъ имена повече, което намъ
се вижда твърде парадоксално, защото
неговия редакторъ К. П. Домусчиевъ
не е разположенъ твърде добре къмъ
младитъ си събратя. Но това споме-
наваме само заради редактора. А спи-
санието ако не заслужавае животъ,
нѣмаше да просъществува цѣли 14
години. Да крепнатъ и списанието и
редактора му.

Идва редъ и на хубавото сп. *Детски
животъ*, съ което може и трѣбва да
се гордѣе българската провинция. То
се урежда отъ енергичния пловдивски
учителъ и писателъ Еньо Кювлевъ.
По неговитъ страници често се срѣ-
щатъ нови имена, но Еньо Кювлевъ
дава мѣсто само на хубавитъ работи.
Хубаво е да следва своя път и да дава

възможност за проявяване на млади
сили. Детски животъ е на 13 годишна
възраст.

На сжщата възраст е и вестникъ
Изгрявъ, излизашъ сжщо въ провин-
цията — въ гр. Сливенъ и урежданъ
отъ учителя Ст. С. Султановъ. Този
вестникъ се е наложилъ и различа сж-
ществуванието си само на своитъ
вѣрни абонати. Но добре е да бжде
подобренъ технически. И безъ това
той се печата въ София.

Весела дружина весели българ-
скитъ дѣца отъ десетъ години време.
Има си своя собствена физиономия.
Но струва ни се, че редакторитъ му,
а тѣ сж виднитъ български писатели
Асенъ Развѣтниковъ, Емилъ Кораловъ
и Пенко Цвѣтановъ, сж го позарѣзали
малко. Много по-нови издания го поза-
минаха. А възможности за подобрене
има. Весела дружина трѣбва да сжще-
ствува, но въ по-другъ видъ.

На почти еднаква възраст сж и ги-
санията *Росица* и *Картичка са-
лери*. Първото се урежда отъ младия
писателъ Ст. Ц. Даскаловъ и минава
за кооперативно издание. Въ него
сътрудничатъ почти все един и сжщи
хора. Изглежда че и Ст. Ц. Даскаловъ
не е твърде склоненъ да поощрява
младитъ като него писатели. А коопе-
ративното движение е младо. Носятъ
го въ гърдитъ си много млади хора,
обаче е истина, че отъ година на го-
дина списанието технически се подо-
брява.

Не можемъ да разберемъ, защо Кар-
тинка е вѣднѣга въ деветата си годи-
шнина, когато ние я знаемъ отъ много
по-отдавна. Въротно е прежсвало
нѣкога, което намъ не е известно. И
това списание презъ тази година има
амбицията да изпъкне предъ читате-
лската си.

Седма година вече какъ в. *Славейче*
чурулика изъ българскитъ училища. И
наистина то става истинско любимче
на своитъ малки читатели. Славейче
стои на челно мѣсто между всичкитъ
български детски издания. Голяма за-
слуга за това иматъ безспорно него-
витъ двама редактори: съпругеската
двойка Радка Станимирова и Георги
Кръзовъ. Желая на Славейче и на
любезнитъ му редактори още дълъгъ
животъ.

Преди петъ години се яви на бълъ
свѣтъ първата книжка на сп. *Про-
зорче*, уреждано отъ поетесата Дора
Габе, като издание на Просвѣтния
съюзъ. Въ скоро време то си проби
пътъ и се наложи като хубаво спи-
сание. Презъ него много отъ българ-
скитъ дѣца почнаха да виждатъ китнитъ
родни простори. Отъ миналата година
Прозорче се редактира отъ учителя
Дончо Славчевъ.

Втора година вече какъ артиста Ни-
кола Балабановъ и поетесата Яна Язова
редактиратъ сп. *Блокъ*. Тѣ си го
и списватъ, въпреки, че въ България
има толкова добри поети и писатели.
Но има една народна поговорка, която
казва, че „сѣ една ластовица пролѣтъ
не става“.

Сжщото нѣщо се отнася и за най-
новото здравко списание *Детско
здраве*, редактирано отъ д-ръ Ал
Недевъ. Не сме виждали още това
списание, но по всичко личи, че ре-
дактора му или не цени писанията на
нашитъ писатели, или пъкъ е решилъ
на всѣка цена да забогатѣе лесно и
бързо.

Нека не е чудно никому, че единъ
младъ детски писателъ се е наелъ съ
трудната задача да даде прѣценка за
детскитъ издания. Детскитъ писатели
следятъ съ много голямъ интересъ и
внимание тѣзи издания и винаги могатъ
да говорятъ за тѣхъ. И могатъ и трѣбва
да говорятъ открито.

А едно такова откровенно писане е
отъ значение и за редакторитъ и за
тѣхнитъ издания.

Славчо Ангеловъ

Малки вести

ВЪПРѢКИ голѣмото по-
сжжване на хартията и пе-
чата годишниятъ абонаментъ
на вестника си остава 50 лв.
и въсянето може да стане
най-евтино чрезъ нашата по-
щенска чекова сметка 7941.

Народниятъ театъръ въ София
подготвя новата пиеса за дѣца и
юноши „Азъ съмъ българче“ отъ пи-
сателя Никола Никитовъ. Действието
на пиесата става презъ обрѣтуван
родолюбие на единъ македонски
родъ. Пожелаваме успѣхъ на пиесата.

Народниятъ театъръ въ Варна
ще представи на 9 февруарий т. г.
за първи пътъ „Тирантъ“, драма
въ 5 действия (4 картини) отъ Петъръ
Славински, постановка на директора
на театра Николай Фолъ. Декори и
костюми по скици отъ Невъ и Ни-
кола Тузсузови. Музикална иллю-
страция отъ Светославъ Обретеновъ.
Драмата е написана въ стихове и е
изъ живота на древнитъ спартанци.

Нобеловата премия за литература
както за 1940 и 1941 г. така и за
1942 г. не е дадена, поради създа-
денитъ неудобства отъ войната. Су-
мата отъ тая награда е била преда-
дена отъ шведския Червенъ кръстъ.

Отъ Писателския съюзъ се съ-
общава, че предстои да се опредѣ-
лятъ комисии за прѣглеждане на
книгитъ, излѣзли презъ изтеклата
година въ връзка съ литературнитъ
награди при съюза.

Тази година Писателския съюзъ
ще раздаде следнитъ награди:

1. Йовковата награда тѣ се дава за
най-хубаво написаната книга презъ
годината отъ членъ на Писателския
съюзъ. 2. Съюзната награда — дава
се за най-хубавата книга, излѣзла
презъ годината. Може да участву-
ватъ и нечленове на съюза. 3. На-
градата „Вашневинъ“, която се дава
за най-хубаво написана книга.
Наградата може да се даде на не-
членове на съюза.

Ще се реши и въпроса за конкур-
са за най хубавъ разказъ изъ живо-
та на животинтъ, като се опредѣли
крайния срокъ и събщи журито.

Великиятъ композиторъ Мо-
цартъ е билъ погребанъ въ гроб-
ницата на единъ богатъшъ, издигна-
та въ гробницата на св. Марксеръ
въ Виена. Мѣстото на тази гробни-
ца, където композиторътъ е намѣ-
рилъ вѣченъ покой, не е известно.
Днесъ на предполагаемия гробъ на
Моцартъ е издигнатъ паметникъ, на
който всѣка година виенскитъ мо-
цартови общества отиватъ на помло-
нение и полагатъ вѣнци.

Издаденъ е много цененъ гео-
графски речникъ — атласъ съ 16 чуж-
дестранни географски термини и по-
нятия на 55 различни езици. Речни-
кътъ е предназначенъ за междуна-
родно ползуване и съставенъ по кар-
титъ и географскитъ понятия на раз-
личнитъ народи. Той ще допринесе
много и за уеднаквяването на имената
и названията на различнитъ географ-
ски мѣста и градове, които до сега
въ различнитъ страни се наименова-
ха съ различни термини и имена.

СЛЕДНИЯТЪ брой е съ стра-
ница „Младежко творчество“.
Това за сведение на нашитъ
млади сътрудници.

Четете вестникъ
ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА XXIV (1943) ГОДИШНИНА НА

ЗЛАТОРОГЪ

Списание за литература, изкуство, критика и културно-обществени въпроси
РЕДАКТОРЪ ВЛАДИМИРЪ ВАСИЛЕВЪ
Съредакторъ Николай Лилиевъ

Презъ новата годишнина Златорогъ ще даде, между другото: *Е. Багряна* — Мостъ, стихотворения; *А. Карадийчевъ* — Най-малкиятъ братъ, разказъ; *Вла-
димиръ Василевъ* — Вазовъ въ своето време и днесъ; Пенчо Славейковъ и сво-
бодата на творческата личностъ; *Димитъръ Шишмановъ* — „Контайлъ-парти-
разказъ; *Проф. Ст. Младеновъ* — Охридъ и българската речъ; *Анна Каменова* —
Праздникътъ на Елисавета, разказъ; *Малчо Николовъ* — Литературата и
войната; *Н. Марангосовъ* — „Родословие, поема; *Норданъ Бадевъ* — Критици за
себе си, за писателитъ и за публиката; *Проф. Венелинъ Ганевъ* — Обществениятъ
елитъ; *Н. Увалиевъ* — Театралниятъ псевдорелизъмъ; *Ам. Илиевъ* — Стадното
чувство въ времена като днешното; *Матей Велевъ* — Приятелътъ Рудолфъ
Хопе, разказъ; *Боянъ Болгаръ* — Рѣката сънува; *Ст. Ц. Даскаловъ* — Дворъ,
разказъ; *Петъръ Нордановъ* — Театърътъ на Пирандело; *Иванъ Богдановъ* —
Въ криза ли е българската литература; *П. Войниковъ* — Фалшивиятъ тонъ; *Емилъ
Кораловъ* — Триони, разказъ; *А. Вутанска* — Романтичнитъ пѣсни; *Ненко Ба-
кански* — Отъ фрагмента къмъ картината; *Богомилъ Ноневъ* — Литературната
сжестокост; *Николай Фолъ* — Примандонътъ въ театра; *Асенъ Мандиковъ* — Герой
и срѣда; въ днешния български романъ; *Ангелъ Велачковъ* — Око и ржката на
художника; *Д-ръ Н. Шипковенски* — Контърпсихологичниятъ човѣкъ; *Е.
Карамфиловъ* — Превъплощения на поета.

Годишенъ абонаментъ 140 лв., за чужбина 180 лв. На групово
записани ученици и студенти — отстъпка. Поръчки до книгоизд.
„Хемусъ“ — София, ул. Солунъ 2.

Печатница „ДОБРУДНА“ — Варна

Книгописъ

Въ редакцията се получиха след-
нитъ книги:

Петко Тихоловъ: Българскиятъ пи-
сателъ за кооператизма, София, 1942,
ц. 150 лв.

Вестимиръ Горунувъ: Вѣчната игра,
разкази, София, 1942, ц. 40 лв.

Иванъ Василевъ: Бѣлиятъ орелъ,
повестъ за дѣца и юноши, София,
1942, ц. 25 лв.

Борисъ Марзохановъ: Капки отъ
дамаджаната, весели разкази, 1942,
ц. 40 лв. и Пѣсни за селото, стихове,
1942, ц. 15 лв. Дветъ книги се доста-
вятъ отъ автора с. Фотиново, дом-
чилградско.

Йорданъ Ковачевъ: Златни капки,
разкази и легенди, Пловдивъ, 1942,
ц. 40 лв.

Велко сжбевъ: Презъ очитъ на лю-
бовта, стихотворения, Севлиево 1942,
ц. 20 лв.

Славъ Езровъ: Човѣшки страсти,
романъ, София, 1942, ц. 60 лв.

Реднардъ Киплингъ: Приказки (изъ
живота на дивитъ звѣрове въ джун-
глитъ) превелъ Л. Паспалевъ, № 2
на библиотеката Златоцѣтъ, София,
1942, ц. 30 лв.

Михаилъ Адамовъ: Сирѣбъ, неволя
и борба, стихове, Кюстендилъ, 1942,
ц. 8 лв.

Коста Траяновъ: Отмъщение, ро-
манъ, Варна, 1942, ц. 60 лв.

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЪ

отъ редовния професоръ по византийска и българска история при
Софийския университетъ

ПЕТЪРЪ МУТАФЧИЕВЪ

Книгата излиза въ 2 тома по 350 стр. въ началото на м. февруарий.
Съ своитъ модерни схващания, обективностъ, енергиченъ и увѣлича-
теленъ езикъ тази книга прави преломъ въ нашата историческа литература.
Цена 200 лв. Предварителенъ абонаментъ до 25 януарий за двата
тома 120 лева.

Българска книга, София, Росица 12, Чекова с-ка 7185. Искайте
безплатнитъ каталози на издателството.

По случай СЕДЕМДЕСЕТГОДИШНИНАТА отъ обесването
на безсмъртния апостолъ на свободата, излѣзе отъ печатъ
заедно съ нови неизвестни материали
биографията на

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ

отъ ЗАХАРИ СТОЯНОВЪ

Пълно критично издание подъ редакцията на
СТЕФАНЪ КАРАКОСТОВЪ

Тази единствена биография трѣбва да се прочете отъ всѣки
българинъ. Цена 80 лв. до 10 февруарий 50 лв.

Доставя книжарница „НОВЪ СВѢТЪ“, бул. Дондуковъ, 37
София. Пош. чек. с-ка № 1094. При наложенъ платежъ при-
бавяме 6 на сто (или на частъ отъ сто)

Запази рекламата нѣма да се повтара.